



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 197/2019-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 26. júla 2019 predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Antonom Hencovským, Františkánska 3, Košice, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane a ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Okresného súdu Svidník č. k. 7 C 12/2010-435 z 1. februára 2018 a rozsudkom Krajského súdu v Prešove č. k. 11 Co 49/2018-479 z 18. októbra 2018 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 4. februára 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane a ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Okresného súdu Svidník

(ďalej len „okresný súd“) č. k. 7 C 12/2010-435 z 1. februára 2018 (ďalej len „napadnutý rozsudok okresného súdu“) a rozsudkom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) č. k. 11 Co 49/2018-479 z 18. októbra 2018 (ďalej len „napadnutý rozsudok krajského súdu“).

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ sa žalobou podanou na okresnom súde v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 12/2010 domáhal náhrady škody na zdraví spôsobenej v dôsledku dopravnej nehody. Napadnutým rozsudkom bola žaloba zamietnutá z dôvodu neunesenia dôkazného bremena sťažovateľom v otázke zapríčinenia dopravnej nehody vodičom traktora. Súd prvej inštancie považoval za preukázané, že jedinou príčinou vzniku dopravnej nehody bola nesprávna technika jazdy sťažovateľa. V tejto súvislosti skutkovo ustálil, že traktor, do ktorého sťažovateľ narazil, mal pred zrážkou rozsvietené predpísané osvetlenie, čo bola zásadná otázka pre posúdenie príčiny vzniku dopravnej nehody.

3. Proti rozsudku okresného súdu podal sťažovateľ odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd napadnutým rozsudkom tak, že rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil. Krajský súd, prihliadajúc na obsah súdneho spisu a z neho vyplývajúci skutkový stav, nezistiac v postupe súdu prvej inštancie žiadne vady týkajúce sa procesných podmienok, sa v celom rozsahu po skutkovej a právnej stránke stotožnil s dôvodmi uvedenými v rozsudku súdu prvej inštancie, v ktorom súd prvej inštancie dostatočne podrobne a presvedčivo zodpovedal na v konaní nastolené otázky majúce pri rozhodovaní o uplatnenom nároku podstatný význam.

4. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti namieta nesprávne vyhodnotenie dôkazov, svedeckých výpovedí svedkov [REDACTED] a [REDACTED], zo strany okresného súdu, ako aj krajského súdu z hľadiska ich pravdivosti, čo malo za následok prijatie nesprávneho skutkového záveru v kľúčovej otázke sporu, a to že na traktore vedenom vodičom [REDACTED] st. svietilo pred vznikom dopravnej nehody predpísané osvetlenie. Sťažovateľ namieta nezákonnosť hodnotenia svedeckých výpovedí uvedených svedkov v tom smere, že tieto výpovede boli považované za pravdivé a hodnoverné, hoci boli postupom času viacnásobne menené, na čo sťažovateľ v priebehu súdneho konania poukazoval. Hodnotenie

hodnovernosti svedeckých výpovedí svedkov [REDACTED] a [REDACTED] okresným súdom a krajským súdom bolo podľa sťažovateľa svojvoľné, nezákonné a vôbec nezohľadňovalo rozdiely v ich výpovediach. Sťažovateľ považuje napadnutý rozsudok krajského súdu za nepreskúmateľný a jeho odôvodnenie za arbitrárne a formalistické, pretože krajský súd sa v ňom nedostatočným spôsobom vysporiadal s podstatnými tvrdeniami sťažovateľa týkajúcimi sa predovšetkým hodnotenia svedeckých výpovedí svedkov [REDACTED] a [REDACTED]. Sťažovateľ ďalej namieta nesprávny názor okresného súdu, podľa ktorého sťažovateľa zaťažovalo dôkazné bremeno preukázať existujúcu skutočnosť, a to že v čase pred zrážkou boli vypnuté svetlá na traktore. Podľa sťažovateľa od nikoho nemôže byť v súdnom konaní požadované, aby preukázal reálnu neexistenciu určitej skutočnosti, v tomto prípade absenciu zapnutých svetiel na traktore v čase dopravnej nehody. K sťažovateľom vznesenej námietke sa krajský súd v napadnutom rozsudku nijakým spôsobom nevyjadril. V ďalšom sťažovateľ namieta, že okresný súd vychádzal pri svojom rozhodovaní vo veci aj z takých listinných dôkazov, ktoré neboli vykonané v súlade s § 188 ods. 1 a § 204 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“). Napriek skutočnosti, že okresný súd v bode 4 napadnutého rozsudku uviedol, že vykonal dokazovanie aj pripojenými priestupkovými spismi Okresného riaditeľstva Policajného zboru, Okresného dopravného inšpektorátu Svidník sp. zn. ORP-P-531/DI-2-2017 a ORP-P-464/DI-1-2017, zo zápisníc o jednotlivých pojednávaniach vo veci na súde prvej inštancie vôbec nevyplýva, že by okresný súd vykonal na pojednávaní dôkazy listinami z pripojených priestupkových spisov takým procesným spôsobom, akým mu to prikazuje § 204 CSP.

5. Na základe uvedených skutočností sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd konštatoval porušenie základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom okresného súdu a napadnutým rozsudkom krajského súdu, napadnutý rozsudok okresného súdu a napadnutý rozsudok krajského súdu zrušil, vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie a priznal sťažovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia.

II.

6. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

7. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

8. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ktorý s účinnosťou od 1. marca 2019 upravuje konanie pred ústavným súdom. V zmysle § 246 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde sa tento zákon použije aj na konania začaté do 28. februára 2019, pričom právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali do 28. februára 2019, zostávajú zachované. Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti, ktorá bola doručená ústavnému súdu 4. februára 2019, postupoval v súlade s príslušnými ustanoveniami zákona o ústavnom súde.

9. Ústavný súd podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

10. Ústavný súd môže podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,

- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

11. Právna vec sťažovateľa bola pôvodne pridelená sudcovi spravodajcovi Milanovi Ľalíkovi, ktorého funkčné obdobie sudcu ústavného súdu skončilo 16. februára 2019. Z tohto dôvodu bola táto vec s účinnosťou od 26. apríla 2019 v súlade s čl. X ods. 2 Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 26. apríla 2019 do 31. decembra 2019 (ďalej len „rozvrh práce“) prerozdelená a náhodným výberom pomocou technických a programových prostriedkov pridelená sudcovi spravodajcovi Ľubošovi Szigetimu, ktorý v súlade s čl. II bodom 3 rozvrhu práce pracuje v druhom senáte ústavného súdu v zložení uvedenom v záhlaví tohto uznesenia, ktorý predbežne prerokoval túto ústavnú sťažnosť.

III.

K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom okresného súdu

12. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

13. Z princípu subsidiarity vyplýva, že ústavný súd poskytuje ochranu základným právam a slobodám iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri skúmaní podmienok konania o sťažnosti riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je ochrana základných práv a slobôd poskytovaná ústavným súdom prostredníctvom ústavou a zákonom o ústavnom súde upraveného konania o sťažnosti subsidiárna

a nastupuje až vtedy, ak o tejto ochrane nerozhodujú všeobecné sudy (porov. mutatis mutandis II. ÚS 13/01, IV. ÚS 102/09).

14. Sťažovateľ namieta porušenie označeného základného práva podľa ústavy a práva podľa dohovoru napadnutým rozsudkom okresného súdu, ktorým bola žaloba zamietnutá. Proti tomuto rozsudku podal sťažovateľ odvolanie ako riadny opravný prostriedok (pozri bod 3), o ktorom bol oprávnený a povinný rozhodnúť krajský súd, a preto právomoc poskytnúť ochranu označeným právam sťažovateľa mal predovšetkým krajský súd v rámci odvolacieho konania.

15. Z tohto dôvodu ústavný súd túto časť sťažnosti, ktorá smeruje proti rozsudku okresného súdu, odmietol pre nedostatok svojej právomoci podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde.

K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu

16. Ústavou vymedzená právomoc ústavnému súdu neumožňuje, aby nahrádzal rozhodovacia činnosť (právomoc) všeobecných súdov, ak je založená zákonom alebo na základe zákona. Ústavný súd môže uplatniť svoju právomoc až vtedy, ak fyzická alebo právnická osoba nemala inú ústavnú a zákonnú možnosť účinnej ochrany svojich práv. Ústava ani zákon o ústavnom súde nepripúšťajú, aby si sťažovateľ ako účastník konania zvolil medzi súdnymi orgánmi ochrany porušených základných práv a slobôd. Naopak, z čl. 127 ods. 1 ústavy jednoznačne vyplýva, že sťažovateľ pred tým, ako požiada o ústavnú ochranu ústavný súd, musí vyčerpať všetky (iné) dostupné a účinné prostriedky ochrany svojich práv. Podľa stabilizovanej judikatúry ústavný súd nie je oprávnený poskytovať ochranu ústavnosti vo veciach, v ktorých sa sťažovateľ mohol (môže) domôcť ochrany svojich práv v konaní pred všeobecným súdom vlastnými, dovolenými a v danom prípade Civilným sporovým poriadkom ustanovenými procesnými úkonmi (I. ÚS 161/02, I. ÚS 79/07).

17. Pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti ústavný súd vlastnou činnosťou (dopytom na okresnom súde) zistil, že sťažovateľ podal proti napadnutému rozsudku krajského súdu prostredníctvom okresného súdu 5. februára 2019 dovolanie, ktoré po rozhodnutí o výške znalečného bude spolu so spisom predložené Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“).

18. Bez potreby bližších doktrinálnych záverov k označeným právam sťažovateľa alebo citovania právnych záverov krajského súdu uvedených v napadnutom rozsudku je potrebné konštatovať, že ústavná sťažnosť nie je prípustná.

19. Ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že sťažovateľ súbežne s ústavnou sťažnosťou podal proti napadnutému rozsudku krajského súdu 5. februára 2019 dovolanie, o ktorom nebolo dosiaľ najvyšším súdom rozhodnuté.

20. Podanie dovolania a súbežne s ním aj podanie ústavnej sťažnosti navodzuje situáciu, keď uvedený princíp subsidiarity vylučuje právomoc ústavného súdu na rozhodovanie vo veci v čase do rozhodnutia najvyššieho súdu o dovolaní. Tejto situácii zodpovedá aplikácia § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého je ústavná sťažnosť neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd.

21. Ak sa sťažovateľ domáha ochrany svojho práva jednak na všeobecnom súde a zároveň na ústavnom súde, javí sa byť jeho ústavná sťažnosť ako predčasne podaná, keďže existuje iný orgán verejnej moci (najvyšší súd) oprávnený poskytnúť ochranu označeným právam sťažovateľa.

22. Ústavný súd uzatvára, že prijatím ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie by došlo k vzniku ústavne neakceptovateľného stavu, keď by v zásade o rovnakej veci rozhodovali paralelne viaceré orgány súdneho typu – najvyšší súd a ústavný súd (porov. mutatis mutandis II. ÚS 1/08, II. ÚS 393/2014, III. ÚS 632/2014, IV. ÚS 146/08, IV. ÚS 420/2011).

Išlo by o taký stav, ktorý je v právnom štáte neaprobateľný, pretože by mohol viesť k rozdielnym rozhodnutiam v rovnakej veci, čo by malo negatívne (a len ťažko odstrániteľné) dôsledky na právnu istotu, ktorá tvorí integrálnu súčasť princípov právneho štátu.

23. V závere ústavný súd, majúc na zreteli účel základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie, vychádzajúc zo svojej stabilizovanej judikatúry, ako aj z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (pozri napr. III. ÚS 114/2010, I. ÚS 165/2010, ako aj rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 12. 11. 2002 vo veci Zvolský a Zvolská v. Česká republika, sťažnosť č. 46129/99, najmä jeho body 51, 53 a 54), pripomína, že v prípade procesného rozhodnutia najvyššieho súdu o dovolaní bude sťažovateľovi (v prípade opätovného obrátenia sa na ústavný súd) lehota na podanie ústavnej sťažnosti ústavnému súdu považovaná za zachovanú aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu všeobecného súdu (t. j. napadnutému rozsudku krajského súdu). Tento princíp sa premietol i do ustanovenia § 124 poslednej vety zákona o ústavnom súde, podľa ktorého ak bol vo veci podaný mimoriadny opravný prostriedok, lehota na podanie ústavnej sťažnosti vo vzťahu k rozhodnutiu, ktoré bolo mimoriadnym opravným prostriedkom napadnuté, začína plynúť od doručenia rozhodnutia o mimoriadnom opravnom prostriedku.

24. Vzhľadom na prezentované závery ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť podľa § 56 ods. 2 písm. d) v spojení s § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako neprípustnú.

25. Keďže ústavná sťažnosť sťažovateľa bola ako celok odmietnutá, bolo už bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi v nej uplatnenými.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. júla 2019